

LI OLIMPIADA LITERATURY I JĘZYKA POLSKIEGO TEST JĘZYKOWY

I. [1,5 p.]

W którym z poniższych zdań wstawienie przecinka w innym miejscu, dopisanie go lub rezygnacja z niego skutkuje zmianą sensu wypowiedzenia? Zapisz odpowiednie zdania ze zmienioną interpunkcją, by udokumentować różnice znaczeniowe.

1. *Męczysz wzrok, patrząc z bliska na ekran.*

.....

2. *Operować nie wolno, czekać!*

.....

3. *Powinieneś postępować szlachetnie, tak aby nikogo nie skrzywdzić.*

.....

4. *Słuchając, uważnie patrzył na usta mówcy.*

.....

5. *Byłam w kinie z mamą, ciocią Magdą i Kasią.*

.....

II. [4 p.]

Które z poniższych zdań są dwuznaczne? Zdania dwuznaczne przekształć na dwa sposoby, tak by tę dwuznaczność pokazać.

PRZYKŁAD: *Wraz z rozpoczęciem sezonu dokarmiania zwierzyny łownej w paśnikach pojawili się kłusownicy. ▼*

Kłusownicy pojawili się wraz z rozpoczęciem sezonu dokarmiania zwierzyny łownej w paśnikach. Wraz z rozpoczęciem sezonu dokarmiania zwierzyny łownej pojawili się w paśnikach kłusownicy.

lub:

Gdy rozpoczął się sezon dokarmiania zwierzyny łownej, w paśnikach pojawili się kłusownicy. Gdy w paśnikach rozpoczął się sezon dokarmiania zwierzyny łownej, pojawili się kłusownicy.

1. *Kierowca opla nagle zjechał z jezdni i uderzył w drzewo rosnące na poboczu.*

.....

.....

2. *Studenci lubili bardzo ekstrawaganckie stroje.*

.....

.....

3. *Niebanalne myśli podkreślały w wierszu kunsztowne rymy.*

.....

.....

4. *W ogrodzie botanicznym rośnie wiele rzadkich roślin: palmy, drzewa pomarańczowe, eukaliptusy i oliwki.*

.....

.....

III. [3 p.]

NAZWISKA POLSKIE zakończone na [o] poprzedzone spółgłoską twardą, a więc zakończone na {-ko, -do, -no -so, -zo, -bo, -szo, -go itp.} odmieniają się jak rzeczowniki pospolite rodzaju żeńskiego o temacie flekcyjnym zakończonym odpowiednią spółgłoską twardą, np.:

Dejneko → jak *poduszka*, czyli D. *Dejneki*, C. *Dejnece*, B. *Dejnekę*, N. *Dejneką*, Msc. o *Dejnece*.

Borejszo → jak *kasza*, czyli D. *Borejszy*, C. *Borejszy*, B. *Borejszę*, N. z *Borejszą*, Msc. o *Borejszy*.

Kierując się opisaną zasadą, podaj formy odpowiednich przypadków dla poniższych nazwisk oraz wskaż rzeczowniki pospolite, które posłużyły Ci za wzorce odmiany.

(Wojciech) Złoto

(Zbigniew) Ogniwo

dopełniacz:

celownik:

narzędnik:

biernik:

rzeczownik pospolity:

rzeczownik pospolity:

IV. [2 p.]

Do podanych zdań (1), (2), (3), (4) dopasuj odpowiednie objaśnienia (a), (b), (c), (d) przybliżające znaczenie tych zdań.

1. *W Puszczy Białowieskiej odkryto jakoby pierwszy pradziejowy kurhan.*

2. *W Puszczy Białowieskiej odkryto pierwszy pradziejowy kurhan.*

3. *W Puszczy Białowieskiej odkryto podobno pierwszy pradziejowy kurhan.*

4. *W Puszczy Białowieskiej odkryto rzekomo pierwszy pradziejowy kurhan.*

(a) Mówi się / ktoś mówi, że w Puszczy Białowieskiej odkryto pierwszy pradziejowy kurhan.

(b) Nie jest prawdą, że w Puszczy Białowieskiej odkryto pierwszy pradziejowy kurhan.

(c) Mówiący wie, że w Puszczy Białowieskiej odkryto pierwszy pradziejowy kurhan.

(d) Brakuje wystarczających podstaw, by bez wahania przyjąć czyjeś twierdzenie, że w Puszczy Białowieskiej odkryto pierwszy pradziejowy kurhan.

Odpowiedź: 1..... 2..... 3 4.....

V. [2.p.]

Do zdań (5) i (6) dopisz objaśnienia przybliżające ich znaczenie, biorąc za wzór przykłady z zadania IV.

(5) *W Puszczy Białowieskiej odkryto być może pierwszy pradziejowy kurhan.*

.....

(6) *W Puszczy Białowieskiej odkryto niestety pierwszy pradziejowy kurhan.*

.....

VI. [3 p.]

Jakim współcześnie używanym słowom odpowiadają wyrazy wyróżnione w poniższych przykładach (zaczerpniętych ze *Słownika zapomnianych wyrażeń funkcyjnych, Warszawa 2015*)?

Azali w tej oćmie poznasz, osiemdziesiąt jest ich czy tysiąc?

Miaśt księżniczki tu dzisiaj brzoza rozplata warkocze.

Chłopcy pospołu z dziewczęty biegają.

Stanęła podle łoża, lecz nie śmiała sennego budzić.

Kto po cudze sięga dobro, ani chybi swoje utraci.

Które z tych słów oparte jest na tym samym rdzeniu, co rzeczownik *zespół*?

.....

VII. [7,5 p.]

Opisz składniowo następujące wypowiedzenie wielokrotnie złożone:

- a) wypisz wypowiedzenia składowe i ponumeruj je,
- b) nazwij relacje zależności między wypowiedzeniami składowymi (współrzędne z, podrzędne do, nadrzędne)
- c) określ typy wypowiedzeń składowych.

Samo zgaszenie światła na widowni, co zaczęli praktykować w teatrze symboliści, było trudnym zadaniem, technika bowiem nie była na tyle rozwinięta, żeby pracownik obsługi przejechał suwakiem po konsoli kontrolującej oświetlenie lub nacisnął wyłącznik. (Według T. Żarneckiego)

VIII. [7 p.]

Julian Tuwim

Odpowiedź

Gdzież mnie do poematów? Ledwo wiersz wykrztuszę
 Z rozdygotanej krtani, drżąc o każde słowo,
 Trwożąc się, czy coś znaczysz, o zawodna mowo,
 Dla której dźwięków tajnych żyć i umrzeć muszę.

Znakami czarnej męki pstrząc białe arkusze,
 Modłę się, płaczę, płonę, śmierć słyszę nad głową,
 Oczy na świat podnoszę - świat patrzy surowo,
 A ja myślałem przecież, że niebiosą wzruszę.

Spróbuj, proszę, lancetem na swej własnej dłoni
 Wyryć choć jedno słowo, którym serce pęka,
 A potem prawdę powiedz: rozkosz to czy męka?

Tak bym poemat pisał, co mi z ziemi dzwoni,
 Tak bym to zasłuchanie żarem krwi roztrwonił,
 Tak by serce zabiła ta pisząca ręka.

1. Podaj wyraz podstawowy, od którego zostało utworzone słowo *zasłuchanie* użyte w ostatniej strofie wiersza.

.....

2. Wypisz z wiersza wszystkie imiesłowy przysłówkowe i określ ich typ.

.....

3. Podaj synonim wyrazu *trwożyć się*.

.....

4. Znajdź w wierszu przysłówek polisemiczny. Podaj przykład ilustrujący inne znaczenie tego słowa.

.....

5. Jaką figurę stylistyczną reprezentuje wyrażenie „serce pęka”?

.....

6. Wyjaśnij paradoks zawarty w ostatnim wersie utworu i stanowiący jego puentę.

.....

7. W powyższym tekście podkreśl wersy, w których został zastosowany paralelizm składniowy. Wypisz poniżej zaimek użyty na początku każdego z tych zdań i określ jego typ.

.....

8. W jakim trybie zostały użyte czasowniki w ostatniej strofie wiersza?

.....

9. Z trzeciej strofy wiersza wypisz przerzutnię.

.....

10. Określ rozmiar wiersza użyty w utworze Tuwima, pamiętając o średniówce.

.....